

Herinneringen van een' dorpsleeraar : (het oorspronkelijke gevolgd)

<https://hdl.handle.net/1874/353480>

92

(7)

HERINNERINGEN

VAN EEN

DORPSLEERAAR.

(Het oorspronkelijke gevolgd.)

TWEEDE DRUK.

TE ROTTERDAM, BIJ

M. WIJT & ZONEN,

Drukkers van het Nederlandsche Zendinggenootschap.

1846.

Nº. LXIV.

HERNIMIRIEN

PORTALLENAR

Faint text at the bottom of the page, possibly a signature or a date, which is mostly illegible due to fading.

VOORBERIGT.

*Gecommitteerden van het Nederland-
sche Zendelinggenootschap, tot het
opstellen, verzamelen en uitgeven van
kleine Stukjes, ter bevordering van
Evangelische kennis en godzaligheid,
ook bij mingeoefenden; — namelijk:*
R. J. VAN DER MEULEN, Predikant te
Amsterdam, J. CLARISSE, A. L. M. Phil.
et Theol. Doct. en Prof. laatstelijk te
Leiden, A. DE VRIES, J. C. VORSTMAN,

R. ADRIANI, Predikanten te Rotterdam,
L. DIBBITS, L. MERENS, Predikanten te
Utrecht; *overeenkomstig hun ambt en
hunne bediening, dat oogmerk gaarne
willende bevorderen, en in uitzigt op
des Heeren medewerkenden zegen,
bieden het nevensgaande Stukje hunnen
landgenooten aan; erkennende intus-
schen geene uitgave voor echt, dan
welke door eenen hunner, of door de
drukkers dezes, onderteekend is.*

M. Wijt Stonen

HERINNERINGEN

VAN EEN

DORPSLEERAAR.

Ik werd geroepen tot de waarneming van het leeraarsambt te *H.*, een schoon dorp in *Engeland*, welks gewone leeraar afwezig was, uithoofde van den ziekelijken toestand zijner eenige overgeblevene dochter, met welke hij voor eenigen tijd naar de kust van *Devou* was vertrokken, in de hoop dat verandering van lucht haar heilzaam wezen mogt. Hij was weduenaar en had reeds vier kinderen overleefd. Nimmer echter hoorde ik hem murmureren over Gods beschikkingen, hoe ondoorgrondelijk die ook te zijnen opzichte schenen. Door het verlies van wat de aarde oplevert, had hij geleerd, dat er slechts één vaste grondslag

is, waarop de mensch zijn duurzaam geluk kan bouwen, wanneer men zijn hope vestigt op de rots der eeuwen; en hij ondervondt dat de Heer niet beschaamd maakt degenen die op Hem vertrouwen. Zijne afwezigheid intusschen stelde mij in de gelegenheid, om voor eenigen tijd zijne plaats te vervangen, en in dien tijd mogt ik onderscheidene menschen leeren kennen, ontmoetingen hebben, en voorvallen aanschouwen, welke mij tot nieuwe en treffende proeven strekten van de kracht der zonde, maar ook van de kracht van Gods genade, welke mij daarom tot eigene leering dienden, en van welke ik daarom ook eenigen tot leering van anderen, hier uit mijne aantekeningen mededeele.

Korten tijd na mijne komst te *H.* ontving ik op zekeren avond, het verzoek van MARY SMITH, herbergierster in *de Wille Leeuw*, van bij haar te willen komen. Zij was eene knappe, en, zoo ver ik er over konde oordeelen, eene welgezinde vrouw. Nimmer moedigde zij de dorpelingen aan, om zich ten haren voordeele aan sterken drank te

buiten te gaan; integendeel menig behoeftig huisgezin had het aan haar te danken, dat een zuur verdiend arbeidsloon niet in jenever werd verteerd; want als zij iemand kende met vrouw en kinderen bedeed, en daarbij behoeftig, dan weigerde zij volstandig den zoodanige sterken drank te verkoopen. Bij mijne komst in de herberg verhaalde mij MARY SMITH, dat de veldwachter bij haar in huis had gebragt een man in diep beklagenswaardigen toestand, doornat en bevende van koude. Zij vroeg mij raad hoe met hem te handelen, daar de geneesheer van huis was, en hij krank scheen te zijn. Ik ging tot hem en beval dat hij te bed gebragt zoude worden; eenige kennis van de geneeskunst stelde mij in staat hem iets voor te schrijven; en dit deed hem een weinig herleven. Nu vroeg ik hem naar zijn bedrijf, en de omstandigheden die hem herwaarts hadden gebragt. Zijne spraak deed mij hem kennen als een der bergbewoners.

» Mijne ouders, » dus ving hij aan, » waren deftige boerenlieden, woonachtig in de nabijheid van *Galloway*. Zij gaven mij eene

goede opvoeding. Toen ik het vaderlijke huis zou verlaten, om te *Glasgow* het weven te leeren, werd er menig gebed ten hemel opgezonden, dat de Almagtige mijn God mogt zijn en mijn geleider nacht en dag.

» Slecht gezelschap intusschen en zucht tot den drank, bragten mij al spoedig op den weg des verderfs. Op een' Zondagmorgen, dat ik al waggelende naar mijne kamer terugkeerde, nadat ik den nacht met drinken had doorgebracht, hoorde ik tot mijne verbazing, bij het opgaan der trappen, de stem mijns vaders. Ik luisterde. Hij was bezig in een ernstig gebed, en ik verstond de woorden: » verloren schaap ; » » teruggebracht ; » » dood en weder levend ; » » verloren en weder gevonden. »

» Toen het gebed geëindigd scheen, trad ik binnen. Hoe groot was mijne schaamte en verlegenheid, toen ik mijne beide ouders geknielend zag, en dat zij zeer om mij weenden. Die ontmoeting maakte een diepen indruk op mij, en ik nam mij voor weder te bidden, den Bijbel te lezen en ter kerk te gaan. Doch het was alles van korten duur.

Slecht gezelschap en jenever bekwamen de overhand, en ik werd tienmaal erger dan te voren. De vrees dat een door mij gepleegde diefstal ontdekt zou worden, deed mij eindelijk buiten 's lands dienst nemen. In een gevecht verloor ik mijn been en werd gekwetst in den linkerschouder. Sinis dien tijd ben ik met moeite aan de kost gekomen."

» Hebt gij dan geen pensioen ontvangen?" vroeg ik hem hierop.

» Ja wel, Mijnheer! maar ik handelde oneerlijk daaromtrent, en daarom is het mij ontnomen."

» Waarmede hebt gij u toen onderhouden?"

» Ik heb de kermissen rond gereisd, en iets zoeken te verdienen met liedjes te zingen, en dobbelspel met mij omgevoerd. Op deze wijze heb ik twintig jaren doorgebracht, en o! Mijnheer! ik heb een slecht leven geleid, gij zoudt beven, indien gij al de ongerechtigheid wist, die er plaats heeft bij zulke gelegenheden. Ik denk dikwijls: als lieden van aanzien maar eens een honderdste gedeelte wisten van die zondige tooncelen, en tot hoeveel verkeerds de kermissen aan-

leiding geven, zij zouden al het mogelijke doen om dezelve te verbieden. Ik zou u zoo menig noodlottig voorval kunnen verhalen, hetwelk plaats had ten gevolge eener kermisvreugde. Ik heb zoo menig jong mensch gekend, o God! vergeef het mij dat ik er mede aan schuldig ben! ik heb zoo menig jong mensch gekend, vroeger matig en ingetogen, die tot dronkenschap werd vervoerd, en ik weet van zoo menig een diefstal en moord, gepleegd na een kermisnacht of luidruchtig volksvermaak. O voor hoe menig een was het de oorzaak van hunnen val en hun verderf!”

» En hoe komt gij nu in zulk een ellendigen toestand?”

» Ik kwam terug van de kermis te G. en was door den drank geheel bewusteloos. Dezen morgen bevond ik mij in eene sloot, half dood van koude, en het water tot boven de knieën. Voorbijgangers bragten mij herwaards. O Mijnheer! welk een leven heb ik geleid! mijne arme moeder! ik heb gehoord dat zij van verdriet is gestorven. Daar is geene liefde grooter dan die van eene

moeder. Kent gij de bijbelplaats: » kan ook een moeder" ...hoe staat er? ... het is iets omtrent *vergeten*; — mijne moeder vergat mij nooit. Maar ach had ik slechts nooit hare vermaningen vergeten! o mijn hoofd! Maar waar ben ik? Ach, mijne moeder!"

Het bleek duidelijk, dat hij begon te ijlen. Ik trachte hem daarom tot rust te brengen. Toen de geneesheer kwam lag hij in eene harde koorts; deze klom gedurende eenige dagen; hij was al dien tijd buiten kennis; en hij stierf, zonder dat ik verder met hem had kunnen spreken.

Dat schrikkelijke tooneel maakte den diepsten indruk op mij. Telkens stond daar voor mijne verbeelding die ongelukkige, die eens een geliefd kind op den schoot zijner moeder was, en die nu, als een ellendige, zonder hope, henenging. En telkens klonken mij die woorden van hem in de ooren: »indien onze lieden van aanzien maar een hondersdste gedeelte wisten van de zondige tooneelen, waartoe kermissen en vele andere volksvermakelijkheden aanleiding geven, hoe zouden zij ze dan met al hunne magt tegengaan!"

En zijn zij dan daarmede zoo onbekend? vroeg ik mij zelve af. En is niet ieder voor zich zelve verantwoordelijk voor zijne gangen? Is het niet voor ieders rekening, die door zijne tegenwoordigheid de spelen aanmoedigt, die tot zulke gruwelen aanleiding geven? Men noemt het onschuldige vermaken, en men gedenkt niet hoe zij het hoofd bedwelmen en het hart verwilderen kunnen, men gedenkt niet, wat reeks van jammeren zij vaak na zich slepen. Ach, hoe veel geld en goed en tijd wordt zoo nutteloos, ja tot schade en verderf besteed! Dat geld en die tijd, waarmede zooveel goeds gedaan en genoten kon worden! Dat geld en die tijd, waarvan ieder, als rentmeester, Gode rekenschap zal geven! Ach wie zal de zonden optellen, die hierdoor als tot den hemel stijgen? Wie berekent de tranen en zuchten van zoo vele ongelukkigen, die, als de bedwelming is geweken, zich over hunne dwaasheid beklagen en hunne loszinnigheid vervloeken? Wie denkt zonder ijzing aan zoo vele verlorene onsterfelijke zielen? Wie gij zijn moogt, lezer! nog jeugdig of bejaard, aan-

zienlijk of gering, gedenk hoe kort de tijd en hoe onafzienbaar de eeuwigheid, hoe gewichtig het leven en van welk een belang het voor ons is hoe en waartoe wij het besteden; wat daarom met den hoogsten ernst door ons vermeden, wat met de meeste zorg door ons behartigd moet worden. Gedenk, welk een valsch werk de goddelooze doet, en hoe menige weg er is die wel regt schijnt, maar wiens uitgangen zijn wegen des doods. Gedenk hoe duur gij zijt geroepen om God te verheerlijken met ligchaam en geest, die zijnes zijn. Al onze tijd, alle onze krachten, alle onze goederen, zij behooren Hem toe, die zich voor ons overgaf, opdat Hij ons zou verlossen van alle ongerechtigheid. *Al wat gij doet met woorden of met werken, doet het alles in den naam des Heeren Jezus, dankende God en den Vader door Hem. (1)* *Het zij dat gij lieden eet, het zij dat gij drinkt, het zij dat gij iets anders doet, doet het al ter eere Gods. (2)*

(1) Col. III: 17.

(2) 1 Cor. X: 31.

Onder mijne ambtsbezigheden behoorde het bezoeken van het werkhuis. In hetzelfde bevond zich, onder anderen, eene oude gebrekkige vrouw, blind van hare geboorte af. Haar naam was GRACE BEUNETT. Reeds meer dan eens had zij mij getroffen door haren eerbied bij de openbare godsdienst en het zindelijke van haar voorkomen. Op mijne navraag omtrent haar vernam ik, dat zij, behalve door blindheid, nog door eene menigte kwalen was aangetast, die haar het leven bijna ondragelijk moesten maken, maar dat zij, tegen alle verwachting, van jaar tot jaar bleef voortleven. » Zij is het geduldigste schepsel dat ooit bestond, » zeide mij de moeder des gestichts, » nooit hoor ik een klagt van haar. Zij is dikwijls weken, ja maanden lang bedlegerig, maar murmureert echter nooit. Sommige weldadige menschen zenden haar nu en dan wat thee en suiker, of zulke verkwikkingen, als het gesticht niet kan verleenen, en o! daar is zij zoo dankbaar voor. Laatst toen zij dacht dat niemand haar opmerkte, hoorde ik haar God danken, dat Hij het in het hart had gegeven van hare weldoe-

ners, om haar eenige verfrisschingen te zenden, welke zij betuigde geheel onwaardig te zijn. Wenscht gij haar te zien? zij moet van daag weder het bed houden; de kerkgang van gisteren is haar niet goed bekomen."

Ik werd binnengelaten in een klein net kamertje. Op mijne vraag hoe zij zich bevond, antwoordde zij: »Ik verzwak meer en meer; soms lijd ik veel, maar ik wil geduldig wachten, tot dat de Heer mij tot zich zal roepen. Hij heeft tot hiertoe geholpen, Hij zal wel verder voor mij zorgen." Zij verhaalde mij verder, dat zij hare moeder jong verloren had; haar vader was een eerlijk ambachtsman in het dorp geweest, maar ook sinds verscheidene jaren overleden. Zij was nu door dezen dan door dien christelijken vriend onderhouden en verzorgd; maar toen zij eindelijk allen haar door den dood ontvalen waren, was zij in dit gesticht opgenomen, nu achttien jaren geleden. De vorige moeder van het huis behandelde haar niet zeer trouw daar zij menigwerf voor zichzelf hield, hetgeen voor vrouw BEUNETT gezonden werd; maar die welke thans aan het hoofd stond

was zeer goed voor haar, en behandelde haar met deelnemende liefde.

Het was duidelijk, dat zij veel pijn had, en nochtans was zij zeer opgeruimd. Wat meer met haar sprekende, stond ik versteld, dat zij zoo wel onderwezen was. In christelijke ondervinding was zij mij verre vooruit, en, niettegenstaande zij blind geboren was, was zij zeer ervaren in de schrift. Zoo dikwijls zij er maar toe in de gelegenheid was, had zij de openbare godsdienst-oefeningen bijgewoond. Haar eenige schat bestond in een' ouden Bijbel, haar door haren vader nagelaten, en aan ieder die bij haar kwam, vroeg zij het als eene dienst haar iets voor te lezen uit dat dierbare boek. Eene aanzienlijke vrouw uit de nabuurschap had haar vroeger veel bezocht en veel voor haar gelezen; doch ook deze weldoenster had zij overleefd.

Het was op deze wijze dat vrouw BEUNETT, schoon niet kunnende zien, zich gevoed had met het woord van God; het was hare overdenking dag en nacht; Gods getuigenissen waren haars harten vrolijkheid, hare

vermaking en hare raadslieden. Zij was vrolijker in den weg van Gods getuigenissen dan over allen rijkdom, en haar leven toonde, dat die Gods wet beminnen grooten vrede hebben (1).

Gedurende de acht maanden, dat vrouw BEUNETT nog leefde, bezocht ik haar dikwijls; dat was mij altijd een genoeg en eene leerschool voor mijzelf; want haar zoekende te troosten, werd ik getroost, geleerd en gesticht. Heerlijk vertoonde zich de kracht van het Evangelie en den invloed, dien het uitoefende op haar hart en op haren ganschen wandel. Tot een voorbeeld was zij voor diegenen, die met haar dit gesticht bewoonden, en voor velen van hen was zij ten zegen en het middel in Gods hand, om menigeen onder hen terug te brengen van de dwalingen zijns wegs, en te bekeeren tot den grooten Herder en opziener der zielen. Aldus was haar langerekt lijdend leven niet te vergeefs. Hoe moeilijk haren strijd ook dikwijls was, zal toch voorzeker de beproeving des geloofs, van deze stille en ootmoedige

(1) Ps. CXIX: 14, 165.

ziel, haar eenmaal bevonden worden te zijn tot lof en eer en heerlijkheid in de openbaring van Jezus Christus (1). Hier reeds kon zij blijmoedig en in hope zalig zijn; want zij leefde in de verwachting van dat oord, waar geene ziekte of pijn meer gekend zal worden. Hier was zij, wel is waar, lijdende en ellendig, voor zoover haar zwak en zondig ligchaam betrof, maar naarmate haar uitwendige mensch verdorven werd, werd de inwendige vernieuwd van dag tot dag. Hare ligte verdrukking, die zeer haast voorbijging, werkte haar een gansch zeer uitnemend eeuwig gewigt van heerlijkheid, dewijl zij niet aanmerkte de dingen die men ziet, maar de dingen die men niet ziet (2). Hare oogen hadden nimmer het heerlijke daglicht, noch de zoo rijke en onderscheidene schoonheden der schepping, op deze gevallen aarde, aanschouwd; maar God, die gezegd heeft dat het licht uit de duisternis zou schijnen, is degene, die in haar hart geschenen had, om te geven verlichting der kennis der heerlijkheid Gods in het aangezicht van Jezus Chris-

(1) 1 Petr. I: 7.

(2) 2 Cor. IV: 16—18.

tus (1). De zon in hare majesteit, vrolijker dan een held om het pad te loopen, kon met hare stralen niet doordringen door de dikke schellen, welke hare oogen bedekten; maar Jezus, de Zon der gerechtigheid, had in hare ziel geschenen, en daar was genezing geweest onder zijne vleugelen. Door het oog des geloofs zag zij den toekomstigen morgen der nooit eindigende eeuwigheid, wanneer haar opgehelderd gezicht schooner en reiner en heerlijker tooneelen zou aanschouwen, dan zij ooit hier op aarde had kunnen aanschouwen; de heerlijkheid namelijk van het hemelsche Paradijs Gods, en van die stad, die de zon of de maan niet behoeft, om in dezelve te schijnen; want de heerlijkheid Gods heeft ze verlicht en het Lam is hare kaars (2):

Dengenen, die God liefhebben, moeten alle dingen medewerken ten goede (3).

ROBERT SMITH was de zoon van de herbergierster in *de Witte Leeuw*, en stond bekend bij de dorpelingen als de luiste en

(1) 2 Cor. IV: 6. (2) Openb. XXI: 23. (3) Rom. VIII: 28

ondeugendste jongen uit de school geweest te zijn. Al het mogelijke hadden zijne ouders gedaan om hem te verbeteren, maar te vergeefs. Tweemaal was hij gedagvaard geweest voor kleine teregtstellingen, eens ter zake van strooperij en eens voor diefstal. Hij ontging echter, bij gebrek aan afdoend bewijs, de regterlijke straf, hoewel iedereen van zijne schuld overtuigd was.

Na op zekeren avond ernstig door zijnen vader bestraft te zijn, verliet hij het ouderlijke huis, ging te *Liverpool* scheep, en zeilde spoedig uit. Met eenige matrozen zich in eene boot op zee bevindende, werd hij gevangen genomen en naar *Frankrijk* gevoerd. Na in vrijheid hersteld te zijn, had hij zich gehaast om naar zijn geboortedorp terug te keeren, en aan zijne moeder geschreven, om haar van zijne terugkomst te verwittigen. Niettegenstaande zijn verkeerd gedrag, verheugde zich MARY SMITH in zijne terugkomst, want hij was haar eenig overgebleven kind, en zij was weduwe.

Des zondags overhandigde mij de koster een papiertje, inhoudende dat ROBERT SMITH

openlijk aan God zijnen dank wenschte te betuigen voor zijne verlossing uit de gevangenis in een vreemd land.

MARY SMITH bevond zich, zoo als gewone-lijk, onder mijne toehoorders; want nimmer verzuimde zij de openlijke godsdienst, noch gedoogde zij, dat hare aardsche bezigheden haar hinderlijk waren in de uitoefening harer godsdienstpligten. *De Witte Leeuw* stond bekend als eene nette, welingerigte berberg, en MARY SMITH toonde door haar voorbeeld, dat getrouw acht te geven op zijne aard-sche bezigheden, anders bij velen niet zeer bevorderlijk aan geestelijken wasdom, zeer wel vereenigd kan worden met een nauwkeurig opvolgen van Gods wet.

Naast haar in de kerk zat een jong mensch van een ziekelijk voorkomen; die begreep ik was haar zoon; en ik werd getroffen door zijne eerbiedige houding gedurende de ge-heele dienst.

» Men zegt dat SMITH geheel veranderd is, » zeide mij de koster, bij het verlaten der kerk, » en dat hij zeer godsdienstig is geworden. Vroeger was hij eene ware plaag voor zijne

moeder, en luisterde hij nooit naar de vermaningen zijns vaders.”

De volgende dag ontmoette ik SMITH in het veld. Na eenige oogenblikken met hem gesproken te hebben, verzocht ik hem des avonds bij mij in de pastorie te komen, en met genoegen nam hij dit aan.

Op mijn verzoek verhaalde hij mij een en ander van zijn vroeger leven. In zeedienst zijnde, had hij twee keeren bijkans schipbreuk geleden, en bij onderscheidene gevechten was hij tegenwoordig geweest. Zijne makkers had hij rondom zich zien vallen, maar hij was in het leven gespaard. Openhartig beledigde hij mij, dat niettegenstaande deze bewaring, hij zijnen almachtigen Beschermmer niet eens had gedankt. » Ik leefde in dien tijd, zeide hij, letterlijk zonder God in de wereld. Ik bad en las nooit. Bij de spotters was ik om mijne spotternij, en bij de zedeloozen om mijne zedeloosheid, bekend en gezocht.”

» Wanneer, vroeg ik hem, zijt gij begonnen ernstig te denken?”

» Niet dan na mijn verblijf in de Fransche

gevangenis, Mijnheer! Een mijner makkers, een Protestansche Ier, was met mij gevangen genomen. Op schip waren wij gewoon hem den bijnaam van *den heilige* te geven, en hij werd zeer bespot, om dat hij, zoodra hij een half uurtje tijd had, gewoon was in zijnen Bijbel te lezen. Als wij aan wal lagen, hield hij zich nooit met slecht gezelschap op, en liep hij nooit mede naar de kroeg, waar menig matroos zijn zuur verdiend loon in een paar dagen doorbrengt. In één woord, hij was de oppassendste van allen.

» Twee nachten nadat wij in de gevangenis waren, beklagde ik mij al vloekende over ons bitter lot, en dat wij geen vriend of helper hadden, om ons te troosten en te redden. » Gij vergist u, » zeide JACK HILL, (dit was de naam mijns makkers,) » ik ben verzekerd dat wij zulk een' vriend bezitten, » en hij begon mij een paar verzen op te zeggen van denzelfden Psalm, welke gisteren in de kerk werd voorgelezen; ik kon dezelve niet zonder aandoening hooren.»

» Uit welken Psalm was dat?'' vroeg ik.

» Uit den CII^m: 18, 20, 21, de *HEER zal zich wenden tot het gebed desgenen, die gansch ontbloot is, en niet versmaden hunlieder gebed, Omdat Hij uit de hoogte zijns heiligdoms zal hebben nederwaards gezien; dat de HEER uit den hemel op de aarde geschouwd zal hebben. Om het zuchten der gevangenen te hooren, om los te maken de kinderen des doods.*''

» Mijne makkers en ik lachten hartelijk om JACK HILL, en wij verzochten niet meer te hooren van zijne dweeptaal, gelijk wij het noemden.''

» Ik weet niet hoe het kwam, Mijn Heer! maar ik kon dien nacht niet slapen; gedurig kwamen mij die bijbelplaatsen voor den geest. HILL lag naast mij gerust te slapen; ik wist niet wat er van te maken. Die knaap, dacht ik, dien wij altijd plegen te bespotten in zijnen ernst, is nu de gelukkigste en tevredenste van ons allen; voorzeker, godsdienstige menschen zijn niet zoo somber als men zegt. De woorden, die hij tot mij gesproken had, kwamen mij, gedurende

dagen en nachten, telkens in de gedachten, en als ik HILL zag lezen in zijn kleine zakbijbeltje, benijdde ik hem zijne opgeruimdheid, terwijl mijne andere makkers niets deden dan vloeken over de hardheid van hun lot. Ik wil u niet vermoeijen, Mijn Heer! met lang uit te weiden over mijne eigene lotgevallen. In het kort, HILL was het middel in Gods hand, om mij, verloren schaap, terug te brengen tot den goeden Herder en Heiland; en nu is het mijn gedurig gebed, dat ik ootmoedig en dankbaar mag zijn voor zoo groote mij bewezene weldaad."

Op mijn verzoek verhaalde mij SMITH dat HILL overleden was, na eene tweejarige gevangenis. Zijn einde was vrede geweest, en tot aan zijne laatste oogenblikken gaf hij volle getuigenis van zijn geloof in Christus en van de kracht des Evangelies. Hij had aan SMITH zijn Bijbeltje nagelaten. Deze kon niet genoeg uitweiden over de vreugde, die hij gesmaakt had, van met HILL den Bijbel te lezen, en er te zamen over te spreken, en hoe menig anders treurig en eenzaam

uur nu nuttig en aangenaam was doorgebracht, in den omgang met dezen christelijken vriend.

Ik kon niet nalaten te denken aan het gevangenhuis te *Philippi*, waar PAULUS en SILAS baden en Gode lofzangen zongen.

Na deze ontmoeting had ik nog menig gesprek met SMITH, en ik kan aan de oprechtheid zijner bekeering niet twijfelen. Ik zag den Bijbel hem door HILL nagelaten, en dezelve droeg kenteekenen van veel gelezen te zijn. De geheele verandering, welke in zijn karakter had plaats gegrepen, was een wonder voor allen, die hem vroeger hadden gekend, en wisten hoe hij gewoon was met al wat heilig is te spotten. Voor velen was hij zelf een voorwerp van belagching en spot; andere noemden hem met verachting een huichelaar. Maar SMITH gaf bij toeneming de ondubbelzinnigste bewijzen van de oprechtheid zijner gemoedsverandering. Zoo weinig hij zijne vorige zonden vergat en deze niet ontveinsde, maar de gedachte daaraan hem met ootmoed bekleedde, zoo gaarne verhaalde hij, waar het te pas kwam, met innige dankbaar-

heid, wat groote dingen de Heer aan hem had gedaan, en hoe, hetgeen hem kwaad was, door God voor hem ten goede was gedacht. Wel verre van zich te vrede te stellen met de eerste stappen op den weg des heils, zag hij meer en meer in, wat hem ontbrak, en ontwaakte in hem meer en meer die honger en dorst naar de gerechtigheid, aan welke de Heer verzadiging heeft toegezegd. Van het godsdienstige onderwijs, vroeger door hem geschuwd, maakte hij nu vlijtig gebruik. Van die moeder, die om hem zoo vele tranen had gestort, was hij de steun en troost in haren ouden dag. Om zijn eerlijk brood te verdienen begon hij eenen winkel, en door middel van naarstigheid, voorkomendheid en stipte eerlijkheid, mogt hij, onder den zegen van God, om welken hij dagelijks bad, een goed bestaan voor zich vinden. Als een andere ZACHEUS zocht hij daarmede zoo veel mogelijk te herstellen en te vergoeden, wat hij weleer aan anderen had ontvreemd. In één woord, hij was een voorbeeld van godzaligheid en een zegen voor die gansche streek.

Bij het overdenken van deze bekeeringsgeschiedenis, — want een anderen naam kan men aan zulk eene geheele verandering niet geven, — ben ik dikwijls geleid tot bewondering van de wijsheid en goedheid van God, die uit het kwade het goede deed ontstaan, en tijdelijke ramp de weg deed worden tot geestelijk en eeuwig welzijn. Een akelige kerker in een vreemd land werd voor dezen ongelukkigen het tooneel van de rijkste zegeningen voor zijne ziel; het woord, op zijn tijd gesproken, was het middel om dezen onkundigen zondaar te brengen tot de zaligmakende kennis der waarheid, gelijk die in Christus is; en hij die de muren van zijn gevangenhuis binnentrad, zuchtende onder banden meer te vreezen dan aardsche slavernij, de boeijen namelijk des duivels en der zonde, trad nu den kerker uit, juichende niet slechts in ligchamelijke vrijheid, maar in die vrijheid, met welke Christus ons heeft vrijgemaakt.

Die geschiedenis deed mij op nieuw zien, hoe weinig wij menschen weten te oordeelen over hetgeen waarlijk goed voor ons is, en hoe dikwijls de leidingen Gods voor ons on-

doorgrondelijk zijn. Hoe noodig dan dat wij bij ons zelve aankweken onbepaalde gehoorzaamheid aan Gods wil, geduld en onderwerping, en alle onze zorgen leeren werpen op Hem, die het goede uit het kwade schept, Het was een bittere beker voor JOZEF, toen hij als slaaf werd verkocht; maar juist die omstandigheid deed de hoogste Wijsheid uitloopen op zijne verheffing tot Regent van *Egypte*. En diep was de vernedering voor MANASSE, toen hij, door zijne vijanden gevangen, in den kerker zuchtte; maar die vernedering was het middel tot zijne verhooging; dáár kwam hij tot zich zelve, keerde hij weder tot den God zijns vaders en werd hij door verootmoediging groot.

Ja, de verandering in SMITH'S karakter was eene opregte, geheele, volkomene verandering; zij strekte zich uit tot zijn geheele bestaan, tot zijnen dagelijkschen wandel, tot de kleinste omstandigheid zijns levens. De moeder, wier hart vroeger als gebroken scheen door het wangedrag van haren zoon, vond in hem de vreugde van haren ouderdom, en ontsliep in de armen van dien zoon, die

verloren was geweest, maar nu gevonden, dood was geweest, maar nu weder levend geworden. De lippen, die vroeger zich slechts openden voor spotternij en lastertaal, ontsloten zich nu om den lof van God en Christus te verkondigen. Het huis des gebeds, hetwelk vroeger nooit werd betreden, was nu de lust en de troost van den berouwhebbenden zondaar. De dag des Heeren, die vroeger werd ontheiligd, werd nu doorgebracht tot eer van God. Het was in al zijn doen en laten te zien, dat de zaligmakende genade Gods ons leert matig, regtvaardig en godzalig te leven in deze tegenwoordige wereld. En eene lange reeks van jaren, toegewijd aan de dienst van God, aan het najagen zijner heiligmaking en het heil van zijnen evenmensch, bewees de zalige verandering, die er in het hart van dezen zondaar had plaats gehad.

En zulk eene verandering, wilde ik mijnen lezers nog herinneren, is niets minder dan een overgang uit den dood in het leven. Het is niet maar een beter inzien in den aard onzer plichten, niet maar een afleggen

van eenige zonden, niet maar eene uitwendige verbetering, maar eene waarachtige bekeering, eene wedergeboorte, eene geheele vernieuwing van zin, en smaak en keus, geboren uit het geloof in Christus, gewerkt door de kracht van den Heiligen Geest, reinigende het hart zoowel als de daden, den geheelen in- en uitwendigen mensch omvattende en zich openbarende in alle goede woorden en werken. *Ten zij dat iemand wedergeboren worde, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien (1). Een iegelijk die den naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid (2). Zoo dan indien iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel, het oude is voorbij gegaan, zie het is al nieuw geworden (3).*

De Kroon was de paardenposterij op ons dorp, en, dewijl er veel doortogt was, zoo was dezelve altijd druk bezocht. Des zondagsavonds vooral werden er bijeenkomsten gehouden, juist niet van de beste van ons

(1) Joh. III: 3. (2) 2 Tim. II: 19. (3) 2 Cor. V: 17.

dorp. Het was dan altijd een drukke avond, beide in huis en in de stal, en het was te begrijpen, dat noch heer, noch vrouw, noch iemand uit *de Kroon* ter kerke kwam.

Het was op een laten zondagavond, dat een der dorpelingen mij kwam berigten, dat de stalknecht uit *de Kroon* een slag aan het hoofd, door een paard, had gekregen, welke wond gevaarlijk scheen. » Ik bid u ga hem toespreken; want ik vrees dat TOM niet veel beter is dan een Heiden; ik ben beschaamd, dat ik hem nimmer goeden raad heb gegeven, waartoe de gelegenheid mij niet zou ontbroken hebben, dewijl hij een mijner huisjes bewoont.»

Bij mijne komst vond ik TOM, de stalknecht buiten kennis. Toen hij, verder in de week, weder tot zichzelf was gekomen, bezocht ik hem dikwijls, en bevond dat het getuigenis, dat hij niet veel beter was dan een Heiden, maar al te waar was. Aangaande de godsdienst had hij geene de minste kennis; hij had er altijd door zijn' meester en degenen, die hem veeltijds omringden, mede hooren spotten. Vroeg had hij zijne ouders

verloren , en de eigenaar van de *Kroon* , die zijn nabestaande was , had hem opgevoed ; maar die opleiding had zich grootendeels bepaald tot de kennis om paarden te verzorgen ; met het ééne noodige was hij geheel onbekend ; nooit had hij nagedacht over dood en eeuwigheid , hemel en hel , en hij leefde zonder God in de wereld.

Het toeval hem overgekomen had zulk een' noodlottigen invloed op hem , dat hij buiten staat was om meer te werken , en zijn hoofd was zoodanig verzwakt , dat hij in een' staat van onnoozelheid geraakte. Ik was dus buiten staat hem met het Christendom bekend te maken , en kon niet anders dan den ongelukkigen beklagen , en God bidden , dat zijn voorbeeld velen tot waarschuwing strekke.

Een druk bezocht logement of herberg is doorgaans een zeer onvoordeelige grond voor geestelijken wasdom , eene zeer besmettelijke plaats , welke menige eerlijke dienstbare tot het verderf heeft geleid. En die er hunne beroepsbezigheden hebben , zijn maar al te vaak verstoken van de bijwoning van de openbare godsdienst , en van andere middelen tot op-

wekking van hun Christelijk gevoel. Het drinkglas, maar niet het huis Gods, is het, waarmede men zich aldaar des Zondags bij voorkeur bezig houdt. En, al zijn het geene plaatsen van dronkenschap en losbandigheid, het drukke reizen van velen bij voorkeur op dien dag, de bestendige zorg daardoor veroorzaakt voor stal en paarden, het gedurige bedienen der gasten, en de noodzakelijkheid van op alle uren van den dag gereed te staan, hoe moeilijk wordt het daardoor voor dienstbaren in logementen om geregeld ter kerk te gaan! Van hier dat velen onder hen, gedurende jaren achtereen, er niet worden gezien. En wie zou hen dan niet beklagen? Wie hun het meerdere loon, dat zij daardoor misschien verdienen, benijden! Er zijn natuurlijk uitzonderingen; maar ik spreek van den gewonen gang der zaken.

Ik heb een leeraar gekend, een man vol Godsvrucht en Christelijke liefde, die tot een vasten regel had aangenomen, als hij zich op reis bevond, aan den eigenaar van het logement, waar hij vernachtte, te zeg-

gen: dat hij gewoon was 's morgens en 's avonds huisselijke godsdienstoefening te houden, en dat, zoo er iemand van de zijnen was, die er bij wenschte tegenwoordig te zijn, het hem aangenaam zou wezen. Bijkans altijd had hij zijne uitnoodiging met graagte beantwoord gezien, en velen, vooral der onderhoorigen, hadden er deel aan genomen.

Voorzeker is het de moeite waardig het aanbod te doen; het kan door God voor dezen of genen gezegend worden; en de Christen is zich daarbij bewust, dat hij zich zijne heilige roeping niet heeft geschaamd. Hoe gelukkig zou ik zijn, zoo deze opmerkingen meer nadenken opwekten ten aanzien van het geestelijke welzijn der bewoners van logementen! En zoo dezelve in handen kwamen van een of ander hoofd eener zoodanige inrigting; mogt het hem of haar aansporen om toch den dag des Heeren te heiligen; om te bedenken, dat hun rekschap zal worden afgevraagd van de zorg die zij gedragen hebben voor de zielen hunner onderhoorigen; om hen toch zoo veel

mogelijk in de gelegenheid te stellen, om onderwezen te worden in Gods woord! Naarmate de verzoeken, waarin zij leven, grooter zijn, hebben zij te meer behoefte aan een krachtig wapen in den strijd.

En zij die veel reizen, hetzij voor beroeps-bezigheid, hetzij tot vermaak, hoeveel nut zouden zij in dezen weg kunnen stichten: hoe menig goed zaad rondom zich kunnen strooijen, waaruit vruchten kunnen rijpen ten eeuwigen leven! Hun arbeid in den Heer zal gewis niet ijdel zijn. Had TOM, de stalknecht, raad en waarschuwing ontvangen van degenen, die *de Kroon* bezochten, wie zegt ons, of het woord, uit Christelijke liefde tot hem gesproken, niet voor hem had kunnen gezegd zijn, en hij alzoo, te midden van zijn leven, zoo vol van afleiding en verleiding, niet een goed Christen had kunnen worden, die weder, op zijne beurt, op anderen ten goede had gewerkt?

Wie dan weet goed te doen, en het niet doet, dien is het zonde (1).

(1) Jac. IV: 17.

Op onze zondagschool bevond zich een kind van een' bekenden strooper, een man van eene slechte levenswijze. Met veel moeite had men van de moeder verkregen dat zij haar kind ter schole deed; haar oogmerk hiermede was veeleer eenig tijdelijk voordeel te gewinnen, dan wel het ware welzijn harer dochter te bevorderen. Het kind betoonde zich zeer vlijtig en oplettend op de school, en leerde spoedig lezen; hoewel hare ouders haar dikwijls om niets beduidene redenen te huis hielden. Tot belooning van hare oppassendheid ontving zij een Nieuw Testament, waaruit zij des winters avonds hare ouders voorlas. Na verloop van weinige maanden deed zich eene aanmerkelijke verandering in haar uiterlijk voorkomen voor: zij was zindelijker en knapper gekleed, meer gezet in het schoolgaan, en eindelijk verzuimde zij geene enkele reis meer. Haar vader en moeder begonnen geregeld ter kerk te komen, en hadden dan een net, schoon armoedig, voorkomen; hunne woning kreeg ook een knapper aanzien, te voren geleeek ze, door de onreinheid, die daar

heerschte, veeleer naar een zwijnenhok. En, wat meer zegt, waar te voren niets dan slechte woorden werden gehoord, vernamen nu de stem des gebeds en des lofzangs. Er had eene verandering ten goede bij hen plaats gegrepen, die in alles zichtbaar was.

Vele belachten hen, anderen beschuldigen hen van huichelarij; maar voor mij was het duidelijk, dat deze geheele omkeer het gevolg was van hunne aanneming van het Evangelie, en het bevestigde mij op nieuw, dat, ook in betrekking tot dit leven beschouwd, » *de godzaligheid groot gewin is, tot alle dingen nut, en de beloften hebbende ook des tegenwoordigen zoowel als des toekomenden levens.*» (1)

Bij toeneming bespeurde men die verandering ten goede in het huisgezin van WILL. Men zag hem nooit meer in de kroeg; ook sints geruimen tijd geen hazen of ander wild meer te koop aanbieden; noch zich des zaturdags een goed stuk vleesch aanschaffen, wanneer men echter wist, dat hij in de week

(1) 1 Tim. IV: 8 en VI: 6.

niets verdiend had. Ook liet hij de zondige gewoonte na van des Zondags, wanneer tot mijn leedwezen vele winkels open waren, zijn wekelijkschen voorraad levensbehoefsten op te doen. Hij kwam ook niet meer gedurig om onderstand vragen bij het armbestuur. Niet meer werd hij ook, zoo als vroeger dikwijls het geval was, op beschuldiging van stroooperij te hebben gepleegd, voor de regters geroepen. En dat alles niettegenstaande de winter zeer streng was geweest. Waaraan was dit toe te schrijven?

Alleen aan de kracht van Gods woord, hetwelk door den Heiligen Geest voor dezen man gezegend was geworden; en het middel was geweest zijn kind, die hem dat woord had voorgelezen. Het uitgestrooide zaad bleef niet dood in de aarde leggen; dit is Gods doel niet, neen, het ontkiemde, en bragt, onder den zegen van Hem, die den wasdom geeft, vele vruchten voort. »Het woord Gods keerde niet ledig weder; maar deed wat den Heer behaagde, en was voorspoedig in hetgene, waartoe God het zond.» (1)

(1) Jcs. LV: 11.

WILL en zijn gezin namen meer en meer toe in de genade en kennis van onzen Heer Jezus Christus, en betoonden zich hun leven lang, opregte vereerders van God. Op zijn sterfbed betuigde WILL nog zijnen dank aan God, dat er eene zondagschool in het dorp was opgericht, dewijl dit het middel was geweest tot de behoudenis zijner ziel. » In het begin, » zeide hij mij, » was ik zeer vijandig tegen die school, en zwoer met twee mijner makkers, dat wij dezelve altijd zouden tegenwerken, en nooit dulden dat onze kinderen er gingen. » Die makkers zijn, om misdaden, naar een vreemd land vervoerd, en mij doodschuldigen zondaar is barmhartigheid bewezen. » God heeft mij getrokken uit de magt der dutsternis, en overgezet in het koninkrijk des Zoons zijner liefde. » (1)

Welk eene aanmoediging behelst die geschiedenis voor hen, die, te midden van veel tegenstand, een goed werk zoeken tot stand te brengen, of die de zalige kennis des Evangelies trachten mede te deelen aan de jeugd der lagere standen! Zij zien welligt geene

(1) Col. I: 13.

of weinige vrucht van hunnen arbeid, en door gevoel van onbekwaamheid, zijn zij hui-
verig om voort te gaan. Maar laat hen be-
denken dat, gelijk het grootste voor God niet
te groot, zoo ook het kleinste voor Hem niet
te klein is, om er Zijn heerlijk doel mede te
bereiken. Van de zwakste middelen bedient
Hij zich vaak, om Zijne magt te meer te
openbaren. Niet voor de gevolgen van onzen
arbeid, maar voor onzen ijver in denzelfden,
zijn wij verantwoordelijk aan Hem. En » *In-
dien iemand wijsheid ontbreekt, dat hij ze
van God begeere, die een iegelijk mildelijk
geeft, en niet verwijt.*” (1) Laat ons maar,
als getrouwe dienstknechten van den Heer,
gereed staan tot Zijne dienst; maar, met
het oog op Hem, doen wat onze hand vindt
om te doen; en dan ook staat maken, dat,
die den Heer verwachten, de kracht zullen
vernieuwen. Het blijft een arbeid in den Heer,
en zal dus niet ijdel zijn, al is de vrucht er
van ook bedekt voor ons menschelijk oog.

*Die met tranen zaaijen, zullen met ge-
juich maaijen.* (2)

(1) Jac. I: 5.

(2) Ps. CXXVI: 5.

MARTHA FIRMAN behoorde onder diegenen mijner dorpelingen, die mijn verblijf onder hen zeer veraangenaamden. Zij was eene eenvoudige, reeds bejaarde boerin; haar wandel toonde dat zij eene opregte Christin was; en hare liefde voor den Zaligmaker bleek niet slechts uit hare woorden, maar deed zich niet minder kennen uit hare daden. Allen zocht zij voor Hem en Zijn Koninkrijk te winnen. Zij zag niet uit de hoogte neder op anderen, als of zij zich zelve uitnemender achte; noch beoordeelde scherp degenen, die met haar in gevoelen verschilden. Neen, zij nam tot voorbeeld de nederbuigende liefde van onzen grooten Meester, die den jongeling, waarvan wij Marc. X: 17—23 lezen, *beminde*, hoewel deze nog niet gereed was, om het offer te brengen, hetwelk Jezus vroeg. Men zag in haar, dat, waar het Christendom in het hart woont, hetzelfde zich daar openbaart, niet slechts in het algemeen in ingetogenheid, in zelfverloochening, in nieuwe inzichten, nieuwe werken en een nieuw leven; maar bovenal in zachtmoedige, verdraagzame liefde, in liefde jegens allen. Deze deed haar het goede opmerken waar zij het vond, en

het aankweeken, waar zij het kon. Zoo bezat zij dat groote kenmerk, waaraan Jezus zelf gezegd heeft dat men Zijne discipelen onderkennen zou (1), en toonde zij bestuurd te worden door dien Geest, welks vrucht is *liefde, blijdschap, vrede, lankmoedigheid, goedertierenheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid, matigheid* (2). En hierdoor trok zij velen, vooral van de jongere der gemeente, tot zich.

Op een avond dat ik langs het huisje van WICKHAM voorbijging, welks bewoners slecht ter naam stonden, zag ik er MARTHA uitkomen, die in gesprek scheen geweest te zijn met SUSAN, het oudste meisje. »Hoe vind ik u hier, mijne goede MARTHA?» zeide ik, naar haar toegaande. »Menigmaalen trachtte ik deze menschen toe te spreken, maar telkens werd ik op eene onheusche wijze teruggestoten. Het was echter mijn voornemen, op nieuw eene poging te wagen, om ingang bij hen te vinden; want nimmer mogen wij een verdwaald schaap aan zich zelven overlaten; hoe verder het van

(1) Joh. XIII: 35.

(2) Gal. V: 22.

het spoor af is, des te grooter moet onze ijver zijn, om hetzelfde weder te brengen tot den grooten Herder der schapen.”

» Maar het scheen dat gij in gesprek waart met SUSAN: laat haar vader dit toe?”

» Mijnheer! de moeder van SUSAN was in mijne kindschheid reeds eene mijner speelmakkertjes en bleef mij steeds eene trouwe vriendin. Op haar sterfbed liet zij mij beloven, dat ik getuige zou zijn bij den Doop van dit kind. Ik bewilligde in haar verzoek, onder voorwaarde dat het mij ten allen tijde vrij zou staan tot het kind te spreken, en toe te zien dat de belofte des Doops werd nagekomen. Ik moet u bekennen, dat ik in deze mijne verpligting begon te verslauwen, omdat ik ontmoedigd werd, dewijl mijne pogingen tot het geestelijke welzijn van SUSAN zoodikwijls door haren vader en hare stiefmoeder werden gedwarsboomd. Maar uwe ernstige vermaning, nu een half jaar geleden, bij gelegenheid dat de Catechismus over den Doop werd gepredikt, wekte mijnen slapenden ijver op. Diep ging het mij ter harte, dat degenen die zoo vaak zoo onnadenkend als doop-

getuigen staan, en zoo ligtvaardig de vragen, hun dan gedaan, beantwoorden, eenmaal re-
 kenschap zullen moeten geven van die zielen,
 in welker naam zij zulk eene heilige verbindte-
 nis aangaan; en dat hun dan zal worden af-
 gevraagd, of zij hen bekend hebben gemaakt
 met den aard dier verbindtenis, of toegezien
 dat anderen er hen mede bekend maakten.
 Dit deed mij, met het oog op God en met
 nieuwen moed, mijne moeilijke taak hervat-
 ten; en de Heer heeft mij op nieuw doen
 ondervinden, dat Hij, die roept tot den ar-
 beid, ook getrouw is in het verleenen van
 wijsheid en kracht. Dikwijls kom ik SUSAN
 bezoeken, en daar hare ouders veel uit wer-
 ken zijn en zij dan op de jongere kinderen
 moet passen, zoo vind ik goede gelegenheid,
 ongestoord en naar hare vatbaarheid met haar
 te spreken over hare eeuwige belangen; zij
 leest dan een gedeelte der Heilige Schrift bij
 mij, en nu en dan leert zij een tekst van bui-
 ten. Het is mijne dagelijksche bede, dat God
 den wasdom wil geven op het zaad, dat ik
 op deze wijze in haar hart zoek te strooijen.
 Gisteren ontving ik tot mijne blijdschap haars

vaders toestemming, om haar over eenige weken in dienst te doen bij mijne zuster, die op het naburige dorp woont en waar zij niet meer door zulke godlooze voorbeelden als hier, zal omringd zijn. Ik hoop dat zij aldaar door het doen van hare belijdenis, zelve de verbindtenis zal op zich nemen, die ik in haren naam aanging.”

O dat elke doopgetuige over deze zaak even ernstig als MARTHA FIRMAN dacht! Dan zou men ze wat meer dan slechts als eene gewone pligtpleging of beleefdheid achten. Dan zou men zijne heilige roeping gevoelen om voor hen, bij wier Doop men als getuige optreedt, zoo veel noodig is, als tot een andere vader of moeder te zijn, en niet alleen hun tijdelijk welzijn te behartigen, maar hen ook in de leer van Christus naar zijn vermogen te onderwijzen, of te doen en te helpen onderwijzen. En hoeveel minder verwaarloosden en onkundigen, hoeveel minder naamchristenen, hoeveel minder gedoopte Heidenen, zouden er in de wereld zijn!

Wat zegt het toch slechts gedoopt te zijn

en Christen slechts te *heeten*? Wat zou men oordeelen over den handwerksman, die het er bij liet berusten, om den *naam* van zijn beroep boven zijne deur geschreven te hebben, en verder zich niet met zijn vak bemoeide? Wie, naar het bevel van Jezus, is gedoopt, moet ook *leeren onderhouden alles, wat Hij heeft geboden*. Een Christen kan hij alleen in waarheid heeten, die met zijn hart en zijne daden Christen is, die zich in waarheid beijvert om, in een nieuw godzalig leven, waardig zijner Christelijke roeping te wandelen.

Maar om dat doel te bereiken moet de Christen van zijne jeugd aan, aan God worden opgedragen; en niet slechts door den doop aan God worden opgedragen, maar ook, zoodra hij daartoe in staat is, de beteekenis van den Doop leeren begrijpen. Opgevoed moet hij worden in de leer en in de vermaning des Heeren. Het onderwijs, het voorbeeld, en de goede raad van ouders, van betrekkingen en van allen die hem omringen, moeten hem daartoe dienen en helpen. En naarmate zij hem meer lief-

hebben, zal hun gebed voor hem, waarmede zij hem aan God blijven opdragen, meer gedurig voor hem opwaarts naar den hemel klimmen.

O vaders en moeders, en wie hunne plaats vervangt, wat groote en moeilijke, maar ook wat heerlijke en gewigtige taak! Wat zware verantwoording bij verwaarloozing daarvan; maar ook wat bemoedigend uitzigt en loon bij naauwgezetheid en trouw! Wat wijsheid, moed, geduld en kracht daartoe van God te bidden; maar ook van Hem, op ons gebed te wachten!

Indien gij deze dingen weet, zalig zijt gij zoo gij dezelve ook doet! (1)

(1) Joh. XIII: 17.